

SYNDROM FRAILTY A MOŽNOSTI JEHO PREVENCE A UŽITEČNÉ INTERVENCE

3. regionální paliativní konference
19. 11. v Brně

MUDr. Adam Lukáč
prof. MUDr. Hana Matějovská
Kubešová CSc.

OBSAH

- 1) Vysvětlení pojmu
- 2) Etiologie
- 3) Potencující faktory
- 4) Klinické projevy
- 5) Intervence
- 6) Shrnutí

DEFINICE FRAILTY

stav snížené funkční rezervy a minimální odolnosti vůči zátěži jakéhokoli typu vzniklý v důsledku poklesu výkonnosti více orgánových soustav jedinců vyššího věku

nezáměrná ztráta hmotnosti (více než 10 % za posledních 6 měsíců)

únava a vyčerpanost prezentovaná samotným nemocným

pomalá chůze

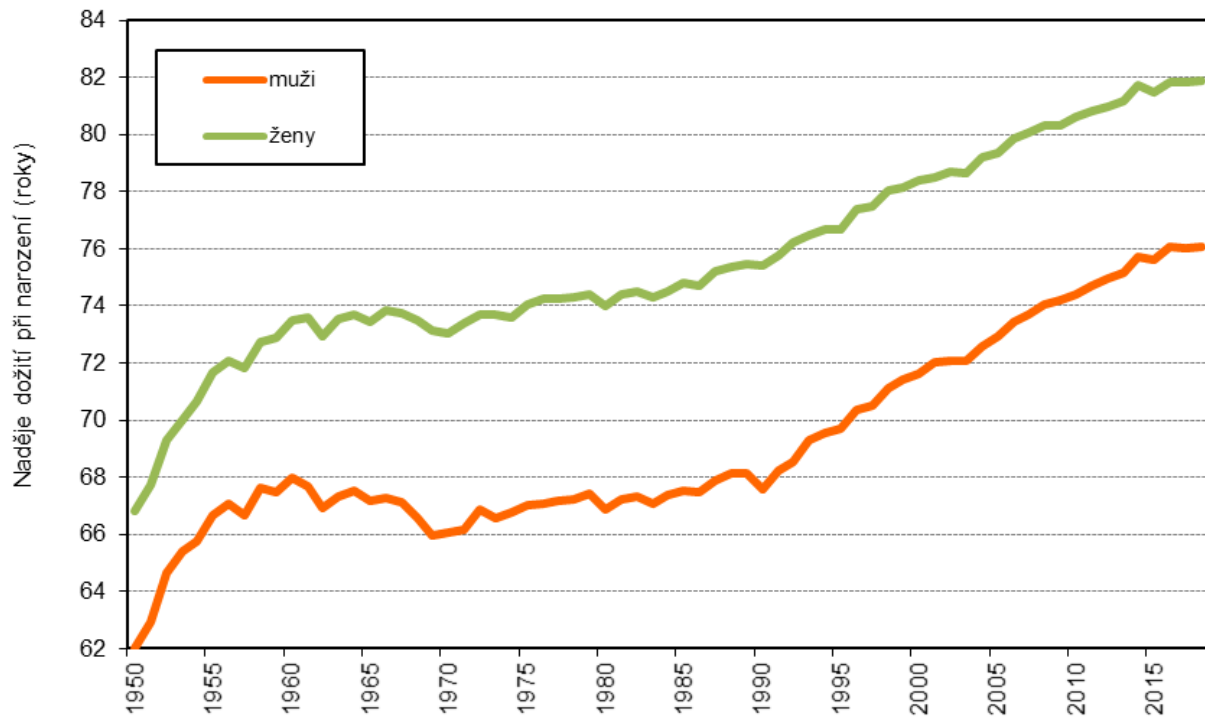
nízká fyzická aktivita

svalová slabost zjištěná metodou handgripu – stisku ruky

PROČ VĚNOVAT FRAILTY SYNDROMU POZORNOST?

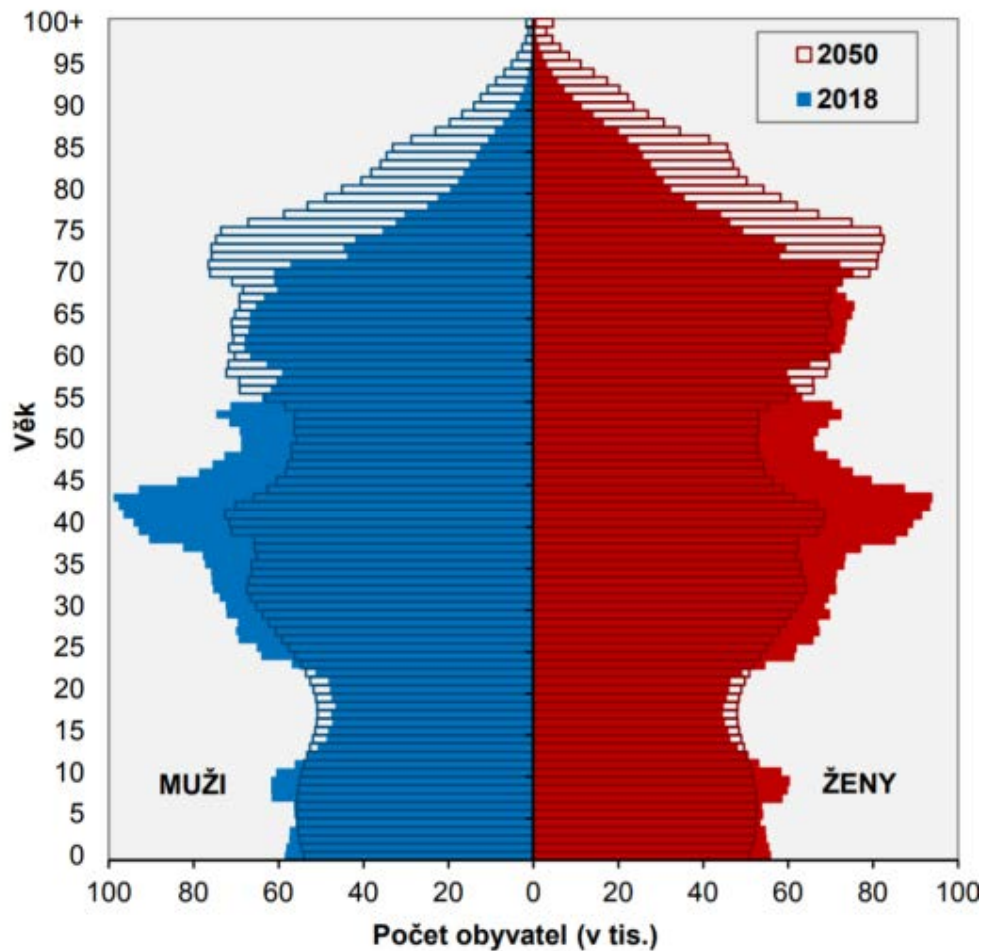
NADĚJE DOŽITÍ

Naděje dožití při narození v letech 1950-2018

Zdroj: <https://www.czso.cz>

VĚK POPULACE

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

ETIOLOGIE A PATOGENEZE

věkově podmíněný pokles potenciálu zdraví (zdatnosti, odolnosti a adaptability organismu)

etiologicky se podílí:

- biologická involuce
- choroby, jejich kombinace, nežádoucí účinky léků
- dekondice a atrofie z inaktivity a malnutrice
- psychosociální faktory
- genetická predispozice

PATOFYZIOLOGIE

inflammaging: převaha proinflamatorních cytokinů

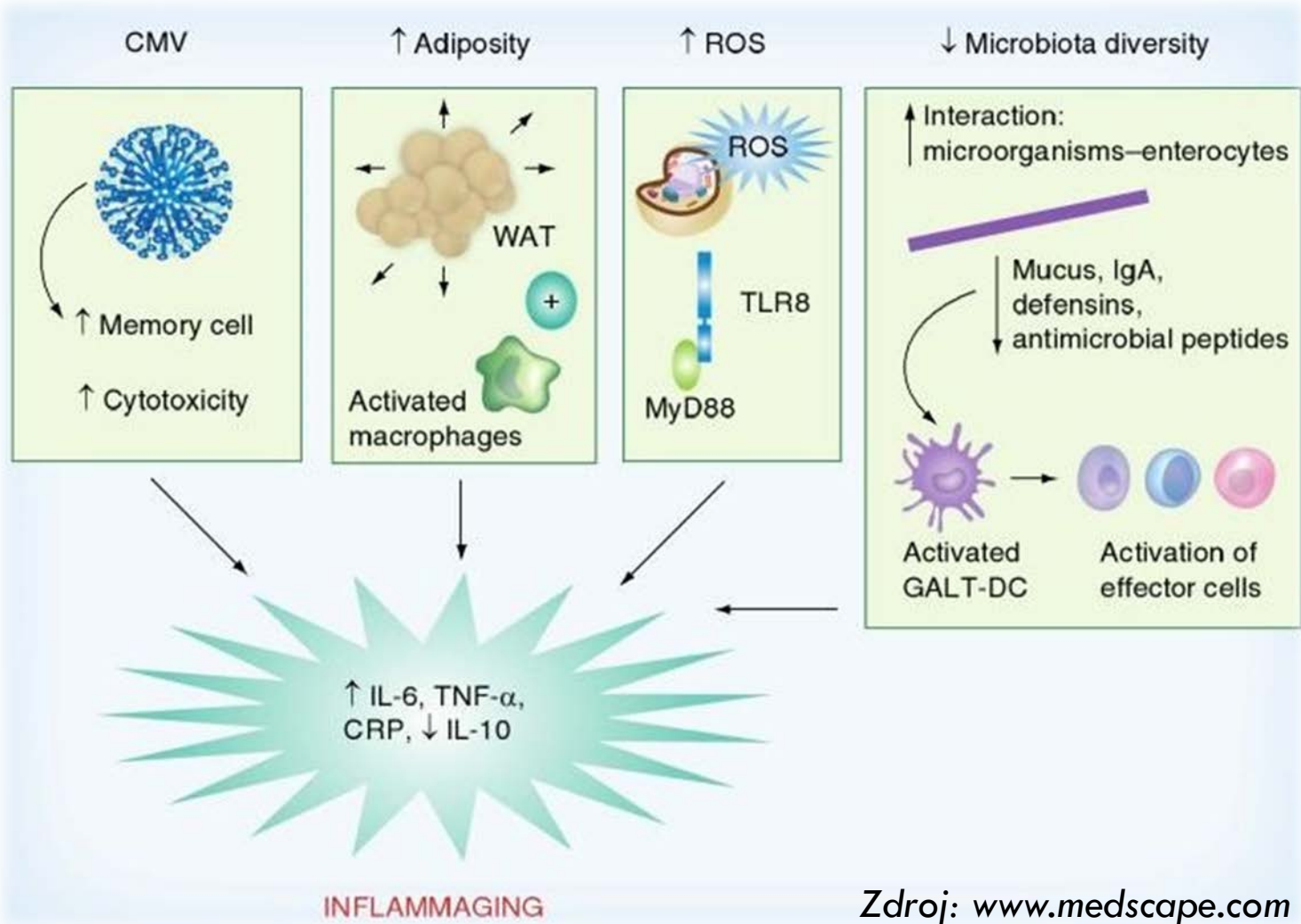
nárůst TNF alfa, IL6, oxidativního stresu

degradace autonomního nervového systému, deficit dopaminu

poruchy stravovací, pohybové, behaviorální

deprese, organický psychosyndrom, perzistující bolest

MALNUTRICE

protein-energetická, proteinová

menší anabolická kapacita organismu

potřeba energie ve stáří klesá asi o 200 kJ na 10 let od 50. roku života, tj. 7500-9500 kJ/den

30 % - 35 % zastoupení proteinů z celkové energetického příjmu
doporučeno 1.3 g/kg/den tedy přibližně 35 g proteinů na porci

POTENCUJÍCÍ FAKTORY

intracelulární katabolismus

hypoproteinémie, hypoalbuminémie

minerálové dysbalance – Na, K, Cl, Ca, Mg, P

vitaminové deficiency

HYPOPROTEINÉMIE, HYPOALBUMINÉMIE

snížení intravaskulárního onkotického tlaku – únik tekutiny extravaskulárně

snížení intravaskulárního objemu

snížení krevního tlaku – tendence k hypotenzi a pádům při zachování dávek antihypertenziv

snížení přítoku krve ke glomerulu – tendence k prerenálnímu selhání ledvin

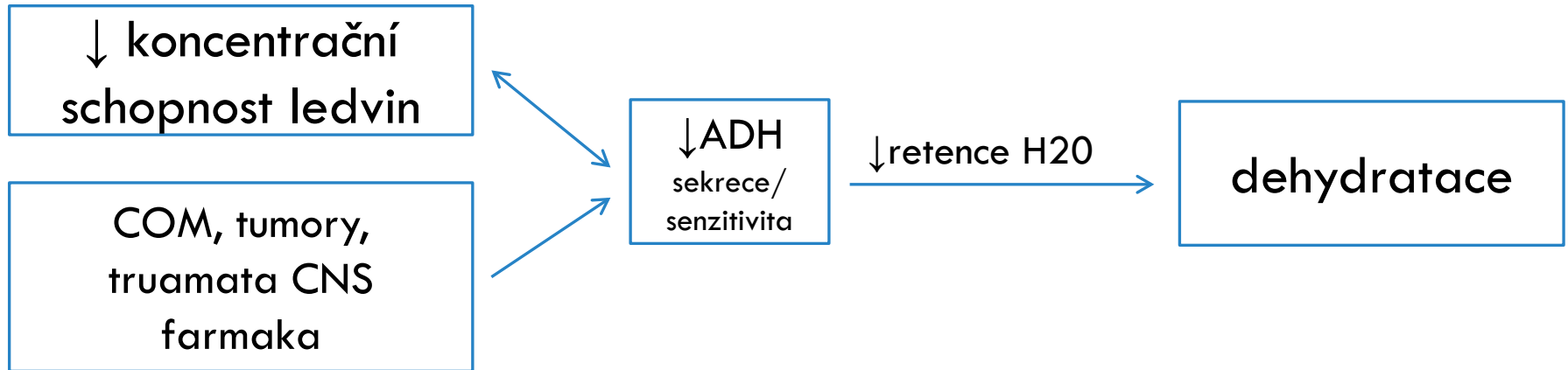
zvýšení volné frakce léčiv – nutnost další redukce dávek

méně efektivní humorální imunita

PORUCHY METABOLISMU VODY

↓ citlivost k žízni = ↑ k dehydrataci

↓ podílu vody na tělesné hmotnosti, nad 60 let – muži 52 %, ženy 47 %

IONTOVÉ DYSBALANCE

Hyponatrémie

závratě, zmatenost, arytmie, delirium

↑ ECT, ↑ ADH (léky, SIADH), ↓ fT4, ↓ GKK, thiazid. diuretika

Hypernatrémie

dehydratace, zmatenost, delirium

↓ příjem H₂O, ↑ ztráty H₂O, ↑ přívod Na

Hypokalémie

oblenění peristaltiky až paralytický ileus, arytmie, křeče

acidóza, kličkové diuretika

Hyperkalémie

svalová rigidita, maligní arytmie, delirium

↓ GFR, NSAID, K šetřící diuretika

Hypokalcémie

tetanie, arytmie, svalové křeče, poruchy krevního srážení

↓ příjem Ca a vit. D, ↓ 1,25(OH)D

↓ absorpce kalcia ve střevě

Hyperkalcémie

zácpa, hyperpyrexie

maligní onemocnění, thiazidové diuretika, imobilizace, hypofunkce nadledvin, hypertyreóza

IONTOVÉ DYSBALANCE

Hypomagnezémie

arytmie, svalové křeče, snížená odolnost střevní sliznice, častější a závažnější stenokardie
deficit Mg v potravě, poruchami absorpce, ↑ renální ztráty

Hypofosfatémie

poruchy přenosu O₂, hemolýza,
rhabdomyolýza, respirační selhání
dysfunkce granulocytů a destiček,
dysfunkce myokardu neurologické poruchy

↓ reabsorpce fosforu

↑ plazmatického PTH, malnutrice

Hyperfosfatémie

zhoršuje demineralizaci kostní tkáně při
imobilizaci

hypokalcémie

syndrom nádorového rozpadu

DEFICIT VITAMÍNU D

dobrá saturace vit. D: 75-150nmol/l

30 % – 60 % populace je vit. D deficientní

↓ příjem per os, anebo ↓ expozice slunečnímu záření

asociace deficitu vit. D: ↑ riziko fraktur a sarkopenie, ↑ incidence pádů, ↓ fyzické aktivity

imunitní a metabolické dopady

substituce: cholekalciferol

- udržovací dávka 1000-2000IU/den
- nasycovací dávka (IU) = 40 x (75 - 25(OH)D) x hmotnost

KLINICKÁ MANIFESTACE FRAILTY SYNDROMU

polymorbidita, polyfarmakoterapie

únavnost, slabost, nevykonnost, nejistota při chůzi

malnutrice

recidivující infekty

úbytek svalové hmoty

nestabilita vnitřního prostředí

tendence k dehydrataci a prerenálnímu selhání

depresivní ladění

**Polymborbidní
senior**

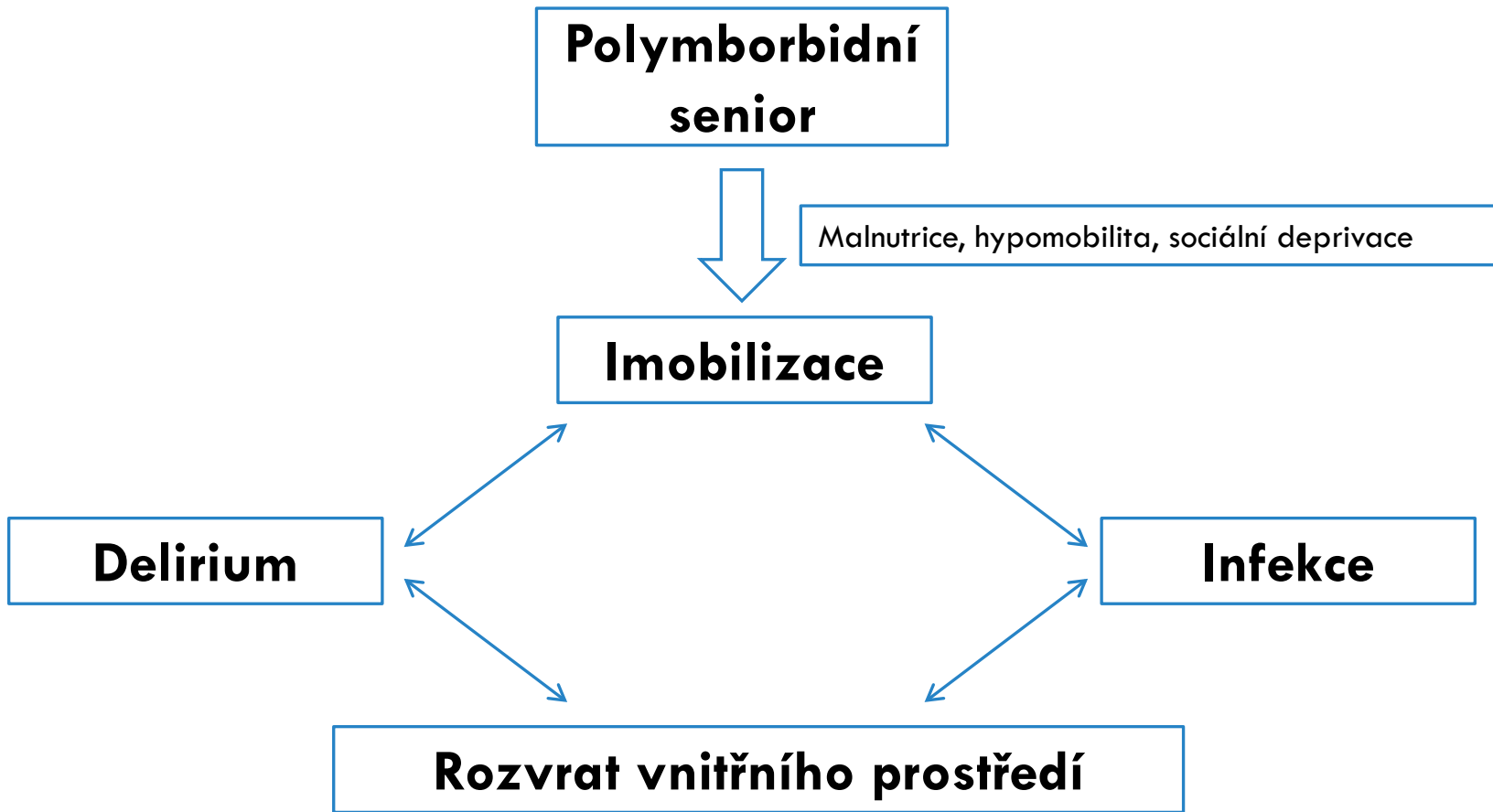
Malnutrice, hypomobilita, sociální deprivace

Imobilizace

Delirium

Infekce

Rozvrat vnitřního prostředí

INTERVENCE FRAILTY SYNDROMU

podpora nutrice – zejména proteiny – 1,3 g/kg

úprava vodního hospodářství

úprava minerálového hospodářství

léčba infekce

prevence Clostridiové superinfekce

řešení bolesti

časná rehabilitace včetně izometrie předloktí a lýtek

časná vertikalizace, obnova vzorců stoje a chůze

suplementace vitaminových deficitů

řešení psychického stavu, zejména deprese, deprivace

Polymborbidní
senior

Malnutrice, hypomobilita, sociální deprivace

Imobilizace

Psychologická intervence

Delirium

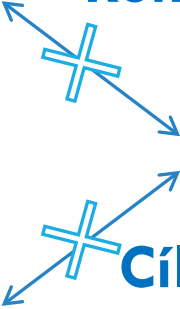
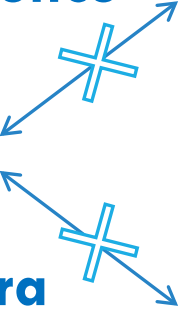
Rehabilitace

Infekce

Nutriční podpora

Rozvrat vnitřního prostředí

Cílená farmakoterapie

OBECNÉ PRINCIPY PREVENCE A INTERVENENCE SYNDROMU FRAILTY

F Food intake maintained – udržení výživy a příjmu bílkovin: 1,3 g/kg/den – prevence anorexie a malnutrice

R Resistance exercise – pohyb, chůze, posilování, odporový trénink – udržení svalových sil končetin – využívání ergoterapeutických metod

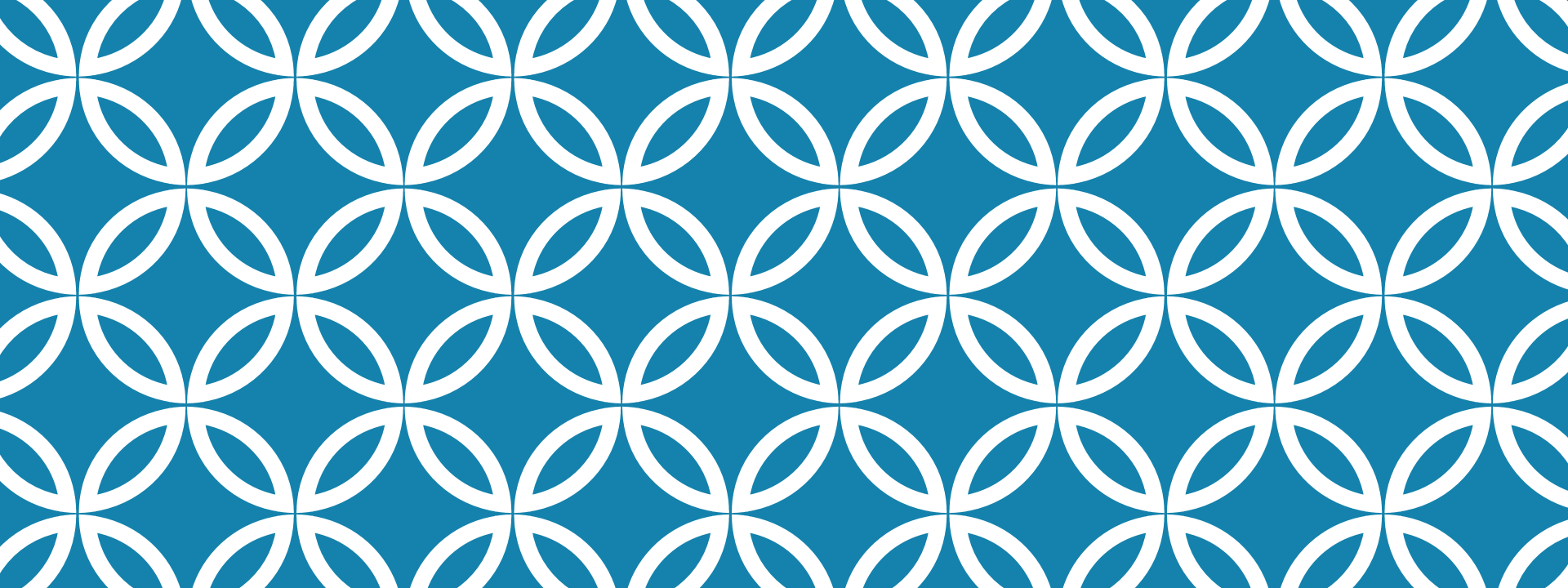
A Atherosclerosis prevention – prevence aterosklerózy a jejích rizikových faktorů – léčba metabolických poruch

I Isolation avoidance – chod'te mezi lidi, buď'te aktivní „Go out and do things.“ – neuzavírejte se v bytech, předcházejte izolaci!

L Limit Pain (!) – zabezpečit kontrolu bolesti – řešit neuropaticku a muskuloskeletální bolest

T Tai - chi – posilňování rovnováhy a stability – balance exercises – dlouhodobý rekondiční program

Y Yearly functional checking – pravidelné kontroly funkčního stavu organismu

DĚKUJI ZA POZORNOST!

lukac.adam@fnbrno.cz